

*Variabilele angajării răspunderii
civile a profesionistului pentru
malpraxis*

dr. Lacrima Bianca Luntraru
asist. univ. Universitatea „Petru Maior”Tg.-Mureș
avocat Baroul Mureș

1. Aspecte de ordin introductiv

- Ca *ipoteză specială de răspundere juridică*, *răspunderea civilă pentru malpraxisul profesional* reprezintă acel raport juridic care se naște prin încălcarea de către anumite categorii de persoane, denumite generic *profesioniști*, a regulilor de conduită stabilite de lege sau de corpul profesional din care fac parte, cauzând un prejudiciu altei persoane, cu privire la care se naște obligația reparării acestuia.

- Analizat ca *instituție juridică*, *malpraxisul* reunește normele care reglementează această obligație de despăgubire a victimei, raportată la fapta contractuală sau extra-contractuală a profesionistului.

Cine este profesionistul?

Calitatea de *profesionist* delimitează o categorie distinctă de persoane responsabile, cărora li se impune o conduită ireproșabilă. Profesionistul trebuie să își exercite activitatea în societate cu o maximă diligență și doar în baza unei temeinice pregătiri, astfel încât să poată preveni eventualitatea vătămării sau prejudicierii persoanelor care beneficiază de serviciile sale.

Profesionistul poate fi definit ca reprezentând persoana care desfășoară, singur sau împreună cu mai multe persoane, anumite activități încadrate în sfera producției, prestărilor de servicii, administrare sau de înstrăinare de bunuri. Această activitate este una organizată, fiind supusă unor reguli speciale reglementate prin norme juridice, nefiind una ocazională, sporadică. Exploatarea unei întreprinderi nu este condiționată de obținerea unui anumit profit, ceea ce înseamnă că activitatea profesionistului este la fel de exigent analizată în toate cazurile, chiar și atunci când a acționat voluntar, fără a fi remunerat sau fără a urmări obținerea unui avantaj.

Obligațiile profesionistului

- **obligații generale**, asumate în toate raporturile juridice, atât cele extra-contractuale, cât și cele contractuale, opozabile *erga omnes*, precum sunt:

1. obligația de securitate și
2. obligația de informare
3. *obligația de a asigura transabilitatea produsului (?)*

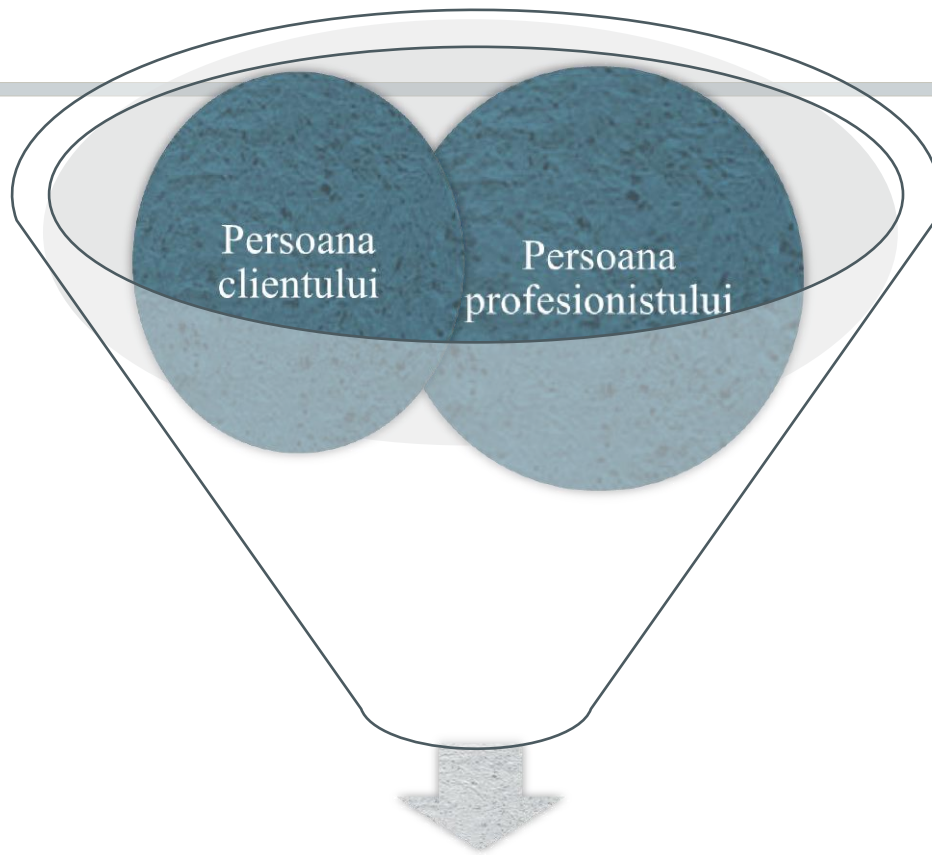
- **obligații speciale** care rezultă în mod expres sau tacit din cuprinsul anumitor prevederi contractuale. (Obligații care decurg din loialitatea contractuală, Obligații care vizează loialitatea față de co-contractant și Obligații care decurg din principiul eficienței)

Ori de câte ori se constată încălcarea acestora și cauzarea unui prejudiciu injust, se conturează premisele angajării răspunderii civile a profesionistului pentru malpraxis.

2. Variabilele angajării răspunderii profesionistului

Dat fiind numărul infinit în care se poate manifesta ingineria juridică a răspunderii civile a profesionistului, adeseori, aceasta cade sub incidența unor factori care pot avea rol decisiv cu privire la stabilirea existenței celor patru piloni: faptă ilicită, culpă, raport de cauzalitate și prejudiciu.

Se concretizează în acest plan o serie de *variabile specifice acestui tip de răspundere*, care pot fi grupate în două mari categorii: prin raportare la *persoanele* implicate în cadrul obligațional, respectiv, în funcție de *circumstanțele* care îl pot afecta.

Variabile ce țin de persoane

a) Variabile ce țin de persoana clientului

- Se prefigurează ca extensii ale principiului ce decurge din celebrul adagiu latin „*De non vigilantibus non curat praetor*” (*Dreptul nu protejează ignoranții*).
- „ *Un om care intră într-un raport juridic cu o altă persoană trebuie să manifeste atenție și înțelepciune; acesta trebuie să fie vigilent cu privire la interesul pe care îl urmărește, să își procure toate informațiile necesare și să nu neglijeze ceea ce este util. Scopul legii este acela de a proteja împotriva fraudelor partenerilor contractuali și nu acela de a ne dispensa de folosirea propriei noastre rațiuni. Dacă nu ar fi astfel, viața oamenilor, sub supravegherea legii, nu ar fi decât o lungă și rușionasă minoritate, iar aceasta ar degenera în inchiziție.* ” Jean-Étienne-Marie Portalis

- Aplicații ale *Mitigation theory* (teoria atenuării) concretizată în dreptul nostru prin dispozițiile art. 1534, alin. (2) C.civ.: „*debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar putea evita c-o minimă de diligență*”.
- Ignoranța clientului nu poate deveni o cauză legitimă pentru angajarea răspunderii profesionistului.

Exemple:

- beneficiarul unei lucrări de construcție trebuie să își măsoare posibilitățile financiare și să cunoască costurile implicate înainte de a ordona efectuarea lucrării;
- cumpărătorul unui imobil, care este profesionist și intenționează să își desfășoare activitatea în acest spațiu, trebuie să se informeze în prealabil cu privire la legea referitoare la schimbarea de destinație a imobilului achiziționat, neputând invoca propria ignoranță în cadrul acțiunii de angajare a răspunderii vânzătorului;
- în măsura în care o persoană achiziționează un bun cu scopul de a-l revinde ulterior, aceasta are datoria de a se informa în prealabil cu privire la valoarea bunului;
- înainte de a prelua o franciză este nevoie de elaborarea unui plan cu privire la cum trebuie acționat într-o astfel de afacere, efectuarea unei analize a pieței locului în care se intenționează desfășurarea activității;
- cumpărătorul unui fond de comerț are datoria de a se informa în prealabil cu privire la rentabilitatea afacerii, cu atât mai mult cu cât acesta avea deja calitatea de profesionist în domeniu

Caracterul legitim al ignoranței beneficiarului prestației

- Se va analiza întotdeauna în funcție de situația concretă;
- Va avea în vedere, în special, statutul beneficiarului, în sensul că, se va urmări dacă acesta este sau nu, la rândul său, un profesionist în același domeniu sau într-altul .
- Se va lua în considerare stadiul mentalității generale, posibilitatea de acces și de cunoaștere.

În practică, se pot concretiza trei tipuri de situații ce necesită discuții aparte:

- cazul clientului informat în raport de experiența sa sau de meseria ce o profesează;

- ipoteza în care, la momentul încheirii contractului, clientul este asistat de un alt profesionist;

- cazul clientului care se comportă ca și când ar fi informat sau ca și când ar ști sau ar putea să știe, fiind competent în materie sau cel puțin pretinzând a fi.

b) Variabile ce țin de persoana profesionistului

1. Ipotezele în care profesionistul nu a fost informat de către clientul său cu privire la nevoile urmărite;
2. Cazurile în care starea actuală a tehnicii și a evoluțiilor în domeniu excedea în mod rezonabil cunoștințelor profesionistului;
3. Situațiile în care profesionistul intervine în cadrul unei echipe.

1. Ipotezele în care profesionistul nu a fost informat de către clientul său cu privire la nevoile urmărite

- Se circumscriu *Principiului Loialității*.
- Obligația părților de informare și colaborare reciprocă.
- Datele oferite de către client erau eronate, respectiv insuficiente, punându-l pe profesionist în imposibilitatea de a obține rezultatul preconizat pe baza acestora (exemplu: avocatului căruia i se ascunde adevărul de către clientul său, nu i se va putea reproșa vreo culpă în pierderea procesului).

2. Cazurile în care starea actuală a tehnicii și a evoluțiilor în domeniu excedea în mod rezonabil cunoștințelor profesionistului

- Condiția absolut necesară a fi îndeplinită în aceste situații constă în aceea ca necunoașterea să fie una *legitimă*.
- Se au în vedere: situația tehnică, evoluțiile în domeniu, precum și posibilitățile de cunoaștere și de acces la informație deținute de profesionist.

3. Situațiile în care profesionistul intervine în cadrul unei echipe

„*Echipa de profesioniști*” reprezintă gruparea de profesioniști, fără personalitate juridică, care presupune punerea în comun a competențelor profesionale ale fiecăruia în vederea realizării obiectivului vizat de beneficiarul prestației.

- Profesionistul membru al echipei își va păstra autonomia și implicit răspunderea ce ține de competența sa, chiar și atunci când, este plasat sub autoritatea unui alt profesionist . Răspunderea membrilor echipei este așadar, esențialmente personală, fie că ne referim la răspunderea între ei, față de beneficiarul prestației sau față de terți.

3. Variabile ce țin de circumstanțe

a) *Situația de urgență* întodeauna va exonera profesionistul, cel puțin parțial. Intervenția acestuia într-o atare situație este absolut necesară, iar în fond, urgența reprezintă o situație de forță majoră.

b) *Gratuitatea serviciului* constituie uneori un factor de diminuare a obligațiilor profesionistului sau a forței de impunere a acestora. Profesionistul este caracterizat, în principiu, de spiritul lucrativ. Or, în ipoteza gratuității, el este lipsit de acesta. În pofida acestui fapt, de cele mai multe ori gratuitatea intervenției este ne semnificativă pentru aprecierea răspunderii profesionistului.

c) *Uzanțele și regulile deontologice* ale unei profesii pot diminua în anumite situații obligațiile profesioniștilor. Spre exemplu, în domeniul bancar sau în domeniul informatic, unde uzanțele tolerează o anumită marjă de dificultate, mai ales în perioada de punere la punct a sistemului și o anumită rată de indisponibilitate a acestuia.

d) Situațiile care presupun o aparență pot constitui și ele cazuri de diminuare a obligațiilor profesionistului atâta timp ne raportăm la o „*aparență legitimă*”. Caracterul legitim implică faptul că circumstanțele situației concrete nu permit decelarea unei situații contrare

VĂ MULTUMESC!